

**«БЕКІТЕМІН»**

Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау  
басқармасының «№10 қалалық емхана»  
ШЖҚ КМК Байқау кеңесінің  
2026 жылғы 3 қыркүйектегі шешімімен  
(№ 12 хаттама)

**Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт**

**Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасының «№10 қалалық  
емхана» шаруашылық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік  
кәсіпорны**

**Алматы қаласы  
2026 жыл**

## **1. Жалпы ережелер**

1. Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасының «№10 қалалық емхана» шаруашылық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының (бұдан әрі – Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт) осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 10-бабының талаптарына сәйкес әзірленген және Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасының «№10 қалалық емхана» шаруашылық жүргізу құқығындағы коммуналдық мемлекеттік кәсіпорнының (бұдан әрі – Емхана) қызметінің барлық салаларында сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесі болып табылады.

2. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Емхананың ішкі нормативтік құжаты болып табылады.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт медициналық қызметтер көрсету кезінде Емхана қызметкерлерінің функционалдық міндеттерін жүзеге асыруы және өз өкілеттіктерін орындауы барысында атқаратын іс-әрекеттерін айқындайды.

## **2. Мақсаттары мен міндеттері**

4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаты – Емхананың қызметінде, сондай-ақ оның қызметкерлері мен басшылық құрамының жұмысында сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу, құқықтық сауаттылықты арттыру және сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем төзбеушілік қағидатын қалыптастыру.

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың міндеттері:

1) Емхана қызметкерлерінің функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын және жауапкершілігін қалыптастыру;

2) сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың теріс салдарының алдын алу;

3) сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу, профилактикасын жүргізу және олардың теріс салдарын жою;

4) Емхана қызметкерлері арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамыту;

5) Емхана қызметінің тиімділігін арттыру.

6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың қағидаттары:

1) заңдылық;

2) әдептілік;

3) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау және оларды Емхананың барлық санаттағы қызметкерлері тарапынан болатын сыбайлас жемқорлық көріністерінен қорғау;

4) мүдделер қақтығысына жол бермеу.

7. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт белгіленген қағидаларды мүлтіксіз сақтауға, сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен көріністерінің алдын алуға бағытталған Емхана қызметкерлерінің іс-әрекеттері мен шешімдерін айқындайды.

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың негізін лауазымдық міндеттерді орындау кезінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеуге бағытталған мынадай тікелей іс-әрекеттер құрайды:

- 1) Емхана қызметіне қатысты құқықтар мен заңды мүдделерді іске асыру кезінде;
- 2) медициналық қызметтер көрсету кезінде;
- 3) өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде.

### **3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер**

9. Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдардың өз өкілеттіктерін жеке, топтық және өзге де қызметтік емес мүдделерде пайдалануына әкеп соғуы мүмкін әрекеттерге жол бермеу мақсатында аталған адамдар мынадай сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдайды:

- 1) Емханадағы функционалдық міндеттерді орындаумен сыйыспайтын қызметті жүзеге асыруға;
- 2) жақын туыстардың, ерлі-зайыптылардың және жекжаттардың бірлесіп қызмет атқаруына (жұмыс істеуіне) жол бермеуге;
- 3) мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында ресми таратуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдалануға;
- 4) қызметтік өкілеттіктерін орындауына байланысты материалдық сыйақы, сыйлықтар немесе көрсетілетін қызметтерді қабылдауға жол бермеуге, бұған Емхананың ішкі құжаттарына сәйкес көрсетілетін символдық ілтипат белгілері мен символдық кәдесыйлар кірмейді.

Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдауға келісімі Емхананың персоналды басқару қызметінде тіркеледі.

Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдамауы оларды лауазымға қабылдаудан бас тартуға немесе лауазымынан босатуға әкеп соғады. Қылмыстық жазаланатын іс-әрекет немесе әкімшілік құқық бұзушылық белгілері болмаған жағдайда, аталған шектеулерді сақтамау өкілеттіктерді тоқтатуға негіз болып табылады.

10. Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдарға:

- 1) егер шаруашылық жүргізуші субъектіні басқару немесе оның қызметін басқаруға қатысу Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес олардың лауазымдық міндеттеріне кірмесе, мұндай субъектіні басқаруға дербес қатысуға, сондай-ақ мүліктік немесе өзге де игіліктер алу мақсатында өзінің қызметтік өкілеттіктерін заңсыз пайдалану арқылы ұйымдардың немесе жеке тұлғалардың материалдық мүдделерін қанағаттандыруға жәрдемдесуге;
- 2) кәсіпкерлік қызметпен айналысуға;
- 3) педагогтік, ғылыми және өзге де шығармашылық қызметті қоспағанда, басқа да ақы төленетін қызметпен айналысуға тыйым салынады.

11. Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар өздеріне меншік құқығымен тиесілі тұрғынжайды мүліктік жалдауға (жалға беруге) және оны жалға беруден табыс алуға құқылы.

12. Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар лауазымға кіріскен күннен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде осы функцияларды орындау кезеңінде Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен өздеріне тиесілі, пайдаланылуы табыс алуға әкеп соғатын мүлікті сенімгерлік басқаруға беруге міндетті. Бұған аталған адамдарға заңды түрде тиесілі ақша, облигациялар, ашық және интервалдық пайлық инвестициялық қорлардың пайлары, сондай-ақ мүліктік жалдауға берілген мүлік кірмейді.

13. Мүлікті сенімгерлік басқару шарты нотариатта куәландырылуға тиіс.

14. Акциялар сатып алынған жағдайда, Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар оларды сатып алған күннен бастап отыз күнтізбелік күн ішінде Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен сенімгерлік басқаруға беруге міндетті.

Емхананың атқарушы органының мүшелері болып табылатын, басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар мүлікті сенімгерлік басқару шарты нотариатта куәландырылғаннан кейін он жұмыс күні ішінде оның нотариатта куәландырылған көшірмесін Емхананың персоналды басқару қызметіне ұсынуға міндетті.

15. Кәсіпорында басқарушылық функцияларды орындайтын адамдардың осы Стандарттың 10-тармағында көзделген міндеттемені орындамауы олардың тиісті өкілеттіктерін тоқтатуға негіз болып табылады.

16. Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар жақын туыстарының және (немесе) жұбайының (зайыбының), сондай-ақ жекжаттарының тікелей бағыныстылығындағы лауазымдарды атқара алмайды.

Осы Стандарттың осы тармағының талаптарын бұзған Емханада басқарушылық функцияларды орындайтын адамдар анықталған бұзушылықты анықталған сәттен бастап үш ай ішінде өз еркімен жоймаған жағдайда, мұндай тікелей бағыныстылықты болдырмайтын лауазымдарға ауыстырылуға тиіс. Мұндай ауыстыру мүмкін болмаған жағдайда, осы адамдардың бірі лауазымынан босатылуға немесе аталған функцияларды орындаудан өзгеше тәртіппен босатылуға тиіс.

Жақын туыстар деп ата-аналар (ата-ана), балалар, асырап алушылар, асырап алынған балалар, туған және жартылай туған аға-інілер мен апа-сіңлілер, аталар, әжелер және немерелер түсініледі. Жекжаттарға жұбайының (зайыбының) аға-інілері, апа-сіңлілері, ата-аналары және балалары жатады.

#### **4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру**

17. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруды Емхананың Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі өз құзыреті шегінде білім беру сипатындағы шаралар кешенін іске асыру арқылы жүзеге асырады.

18. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім беру – Емхана қызметкерлерін оқытудың үздіксіз процесі.

19. Емхананың әрбір қызметкері сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес әрбір азаматтың және бүкіл қоғамның міндеті екенін түсінуге тиіс. Сыбайлас жемқорлықтың мәнін түсіну және оны қабылдамау – сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің негізі.

## **5. Қызметкерлердің мінез-құлық (іс-әрекет) қағидалары**

20. Емхананың қызметіне қатысты құқықтар мен заңды мүдделерді іске асыру кезінде Емхана қызметкерлері:

- 1) функционалдық міндеттерін орындау кезінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын басшылыққа алуға;
- 2) жеке мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында қызметтік және ресми таратуға жатпайтын өзге де ақпаратты пайдаланбауға;
- 3) өз міндеттерін орындауына байланысты қандай да бір материалдық игіліктерді, көрсетілетін қызметтерді және өзге де артықшылықтарды (сыйлықтарды) қабылдамауға;
- 4) қолданыстағы заңнамаға сәйкес жеке және заңды тұлғалардың құқықтарының, бостандықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын және қорғалуын қамтамасыз етуге;
- 5) жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауға және әріптестерінен де оны сақтауды талап етуге;
- 6) жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде ұйымдар мен өзге де тұлғалардың қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайын пайдаланбауға;
- 7) заңнамада тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтардың жасалуына жол бермеуге;
- 8) лауазымдық міндеттерін орындау кезінде жеке мүдделерін басшылыққа алмауға;
- 9) қызметкердің белгілі бір міндеттерді орындауы мен шешімдер қабылдаудағы бейтараптығына күмән келтіруі мүмкін әрекеттерге жол бермеуге;
- 10) шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратпауға;
- 11) басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға итермелемеуге және ынталандырмауға;
- 12) басшылыққа қатысты жеке берілгендік танытуға, олардың лауазымдық мүмкіндіктерін пайдалану арқылы пайда мен артықшылықтар алуға ұмтылмауға;
- 13) бағынысты қызметкерлерді сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға мәжбүрлемеуге;
- 14) әріптестерінің лауазымдық және қызметтік міндеттерін орындауы барысында туындаған мүдделер қақтығысын реттеу үшін уақтылы және толық шаралар қабылдауға;
- 15) өздеріне белгілі болған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары туралы басшылыққа және (немесе) құқық қорғау органдарына дереу хабарлауға;
- 16) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасауға және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын әшкерелеуге белсенді қатысуға;
- 17) орындау үшін берілген өкімнің заңдылығына күмән туындаған жағдайда тікелей басшысына дереу жазбаша түрде хабарлауға;
- 18) жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің сақталуына ықпал етуге;
- 19) қызметтік тәртіп пен қызметтік әдепті сақтауға;
- 20) Емхананың іскерлік беделін сақтауға, Емхананың құқықтары мен заңды мүдделеріне қайшы келетін қызметке қатысудан тартынуға, Емхананың абыройы мен беделіне нұқсан келтіру әрекеттерінің жолын кесуге міндетті.

21. Медициналық қызметтер көрсету кезінде Емхана қызметкерлері:

1) медициналық қызметтердің сапасын арттыру және «емхана – медицина қызметкері – пациент» өзара іс-қимыл жүйесіндегі бюрократиялық кедергілерге жол бермеу жөнінде тұрақты түрде шаралар қабылдауға;

2) кәсіби шеберлігін арттыруға және өз білім деңгейін үнемі жетілдіруге ұмтылуға;

3) медициналық қызметтер көрсету тәртібі туралы толық әрі шынайы ақпаратты түсінікті нысанда ұсынуға;

4) пациенттерге қатысты лауазымдық өкілеттіктерін теріс пайдаланбауға және оларға біржақты көзқарас танытуға жол бермеуге;

5) әріптестері мен пациенттердің қадір-қасиетін қорламауға, бейәдеп сөздерді қолданбауға, шектен тыс еркіндік пен менмендік танытпауға;

6) үшінші тұлғалардың және туыстарының мүдделерін білдіруден немесе олардың мүдделерін қолдаудан, сондай-ақ олардың атынан әрекет жасаудан тартынуға;

7) пациенттерден сыйлықтар немесе ақшалай сыйақылар қабылдамауға;

8) өзіне немесе үшінші тұлғаларға мүліктік пайда, игіліктер немесе артықшылықтар алу мақсатында әріптестеріне, басшыларына және өзге де лауазымды адамдарға сыйлықтар бермеуге және қызметтік міндеттеріне қатысы жоқ қызметтер көрсетпеуге;

9) мүдделер қақтығысы туындаған және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылығын жасауға итермелеу фактілері анықталған жағдайда басшылыққа хабарлауға;

10) тікелей басшысы мүдделер қақтығысына өзі тартылған жағдайда жоғары тұрған басшылыққа жүгінуге;

11) медициналық қызметтер көрсету процесін үнемі жетілдіруді, сондай-ақ медициналық қызметтерді көрсету кезінде үнемділік пен тиімділікті қамтамасыз етуге;

12) лауазымдық міндеттерін орындауға, жоғары мәдениетті, жауапкершілікті, адалдық пен объективтілікті танытуға, әріптестерімен және пациенттермен қарым-қатынаста өзара құрмет, әдептілік пен ізеттілік қағидаттарын басшылыққа алуға міндетті.

22. Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде жауапты лауазымды адамдар:

1) мемлекеттік сатып алуға пайдаланылатын ақшалай қаражатты оңтайлы әрі тиімді жұмсауға;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге мемлекеттік сатып алу рәсімдеріне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беруге;

3) мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз етуге;

4) сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеуге міндетті.

23. Өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде Емхана қызметкерлері:

1) лауазымдық міндеттерін орындау барысында мүдделер қақтығысы туындағаны, жеке мүдделілігі болғаны, сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттерге және сыйлықтар алуға итермелеу фактілері туралы тікелей немесе жоғары тұрған басшысына хабарлауға;

2) қызметтік міндеттерін орындау кезінде жеке және пайдакүнемдік мүдделерін басшылыққа алмауға;

3) жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде Емхананың және өзге де тұлғалардың қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайын пайдаланбауға;

4) өзіне немесе үшінші тұлғаларға мүліктік пайда, игіліктер немесе артықшылықтар алу мақсатында әріптестеріне, басшыларына және өзге де лауазымды

адамдарға сыйлықтар бермеуге және қызметтік міндеттеріне қатысы жоқ қызметтер көрсетпеуге;

5) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасауға және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын әшкерелеуге белсенді қатысуға;

6) өздеріне белгілі болған сыбайлас жемқорлық фактілері, сондай-ақ әртүрлі мәселелерді жедел шешкені үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу жағдайлары туралы Емхана басшылығына дереу хабарлауға;

7) орындау үшін берілген өкімнің заңдылығына күмән туындаған жағдайда тікелей басшысына дереу жазбаша түрде хабарлауға;

8) тікелей басшысы мүдделер қақтығысына өзі тартылған жағдайда жоғары тұрған басшылыққа жүгінуге;

9) табыс табуға бағытталған қызметті жүзеге асыруға қандай да бір тұлғаға жәрдем көрсетуден тартынуға міндетті.

24. Емхана қызметкерлерін іріктеу және орналастыру бойынша кадрлық жұмысты ұйымдастыру кезінде жауапты лауазымды адамдар:

1) кадрларды туыстық, жерлестік және жеке берілгендік белгілері бойынша іріктеуге және орналастыруға жол бермеуге, меритократия қағидаттарының сақталуын қамтамасыз етуге;

2) бағынысты қызметкерлерді сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға мәжбүрlemeуге;

3) әріптестерімен құмар ойындарға қатысудан тартынуға;

4) бағынысты қызметкерлерді қызметтік міндеттеріне қатысы жоқ немесе жеке тапсырмаларды орындауға тартуға жол бермеуге;

5) жұмысқа тағайындау туралы өтініштер мен өзге де материалдарды қараудың, сондай-ақ тәртіптік жауаптылық шараларын қолданудың белгіленген мерзімдерін сақтауға;

6) Емханаға жұмысқа қабылдау кезінде қызметкерлерге жүктелетін негізгі міндеттер мен шектеулерді түсіндіруге;

7) кадрларды іріктеу, тағайындау және ауыстыру кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасы мен өзге де құқықтық актілерінің, ішкі нормативтік-құқықтық құжаттардың талаптарын сақтауға;

8) дербес деректер туралы мәліметтердің негізсіз берілуіне жол бермеуге;

9) жұмысқа орналасуға үміткерлерден еңбек заңнамасында көзделмеген және еңбек шартын жасасуға қатысы жоқ құжаттарды талап етпеуге;

10) Емхана қызметкерлері мен лауазымды адамдары жасаған тәртіптік теріс қылықтар мен бұзушылықтар бойынша қызметтік тексерулерді объективті әрі жан-жақты жүргізуге, кез келген белгілер бойынша заңсыз артықшылық беруге немесе қудалауға жол бермеуге міндетті.

25. Құрылымдық бөлімшелерде тексерулер ұйымдастыру кезінде:

1) жеке мүдделер немесе үшінші тұлғалардың мүдделері үшін тексерулерді тағайындауға жол бермеу;

2) тексерілетін Емхана қызметкерлеріне заңсыз талаптар қоймау және тексеру нысанасына қатысы жоқ өтініштермен жүгінбеу;

3) тексеру жүргізу барысында тексерілетін Емхана қызметкеріне тексеру нысанасына қатысты қажетті ақпаратты ұсыну;

4) тексеру аяқталған күні тексерілетін Емхана қызметкерін жүргізілген тексеру нәтижелері туралы актімен таныстыру;

5) тексеру жүргізу кезінде тексерілетін Емхана қызметкерлерінен тексеру нысанасына қатысы жоқ құжаттарды талап етпеу ұсынылады.

26. Қызмет барысында туындайтын өзге де өзара қарым-қатынастар кезінде жауапты лауазымды адамдар:

1) бағынысты қызметкерлердің міндеттері мен қызметтік өкілеттіктерінің көлемін нақты әрі анық айқындауға;

2) бағынысты қызметкерлер арасында жұмыс жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеуге;

3) бағынысты қызметкерлердің жұмыс нәтижелерін бағалау кезінде, сондай-ақ көтермелеу және тәртіптік жаза қолдану шараларын қабылдағанда әділдік пен объективтілікті сақтауға;

4) бағынысты қызметкерлерге қатысты негізсіз айыптауларға, дөрекілікке, адамдық қадір-қасиетін қорлауға, әдепсіздікке және орынсыз мінез-құлыққа жол бермеуге;

5) орындалуы анық мүмкін емес, лауазымдық міндеттер шегінен шығатын немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін өкімдер бермеуге;

6) қызметтік емес сипаттағы мәселелерді шешу кезінде бағынысты қызметкерлердің қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайын пайдаланбауға;

7) бағынысты қызметкерлерді сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға мәжбүрлемеуге;

8) мүліктің сақталуын қамтамасыз етуге, оның ішінде автокөлік құралдарын қызметтік мақсаттарда ұтымды әрі тиімді пайдалануға міндетті.

## **6. Қорытынды бөлім**

27. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартқа өзгерістер мен толықтырулар қажеттілігіне қарай Байқау кеңесінің шешімімен, сондай-ақ уәкілетті мемлекеттік органдардың, құқық қорғау органдарының, Емхананың Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің немесе осындай ұсыныстар енгізуге құзыреті бар өзге де алқалы органның ұсынысы бойынша енгізіледі.

28. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартқа енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар Емхананың Байқау кеңесі бекіткен күннен бастап күшіне енеді.